

УДК 336.279

БАНКРУТСТВО ПІДПРИЄМСТВА ЯК ЕКОНОМІЧНЕ ЯВИЩЕ

Студ. К.Є. Бліннікова, гр. МгЕП 1-16

Науковий керівник доц. З.Я. Шацька

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є з'ясування сутності поняття банкрутства, його видів, причин, а також наслідків та встановлення тенденції банкрутства вітчизняних підприємств в сучасних умовах.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

1. Визначити сутність поняття «банкрутство».
2. Узагальнити види та причини настання банкрутства підприємств.
3. Встановити тенденції банкрутства вітчизняних підприємств в сучасних умовах.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є процес банкрутства підприємства. Предмет дослідження – теоретичні, методичні та практичні аспекти банкрутства вітчизняних підприємств.

Методи та засоби дослідження. У процесі дослідження використовувались періодичні видання, Інтернет-ресурси; методи індукції та дедукції, аналізу та синтезу, узагальнення.

Наукова новизна отриманих результатів. Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що:

Набуло подальшого розвитку дослідження поняття банкрутства, як економічного явища; встановлено тенденції банкрутства вітчизняних підприємств починаючи з 1991 р. і до сьогодення.

Результати дослідження. Поняття банкрутства органічно притаманне сучасним ринковим відносинам. Воно характеризує неспроможність підприємства задовольнити вимоги кредиторів щодо оплати товарів (робіт, послуг), а також забезпечити обов'язкові платежі в бюджет і позабюджетні фонди.

Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» під банкрутством розуміє визнану господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність за допомогою процедур санації та мирової угоди і погасити встановлені у порядку грошові вимоги кредиторів не інакше як через застосування ліквідаційної процедури [1].

Науковці розрізняють такі види банкрутства, як: реальне банкрутство (повна неспроможність підприємства відновити в наступному періоді свою фінансову стабільність і платоспроможність в силу реальних втрат капіталу); технічне банкрутство (викликане суттєвим простроченням дебіторської заборгованості та перевищенням цієї заборгованості над кредиторською, а сума активів істотно перевищує фінансові зобов'язання); навмисне банкрутство (створення або збільшення керівником або власником підприємства його неплатоспроможності, нанесення економічного збитку в особистих інтересах або інтересах інших осіб, заздалегідь некомпетентне фінансове керівництво); фіктивне банкрутство (заздалегідь неправдиве об'явлення підприємством про свою неплатоспроможність з метою введення в оману кредиторів для отримання від них відстрочки виконання своїх зобов'язань або знижки на суми кредиторської заборгованості) [4, с. 83].

Причини банкрутства підприємств можна поділити на дві групи:

- 1) зовнішні, які практично дуже важко (іноді неможливо) врахувати (політичні, соціально-економічні, науково-технічні, зовнішньоекономічні);

2) внутрішні, що безпосередньо залежать від форм, методів та організації роботи на самому підприємстві (відсутність стратегічного плану розвитку, низька якість менеджменту, недосконалість механізму ціноутворення, збільшення дебіторської заборгованості, утримання зайвих робочих місць, технологічна неузгодженість процесу виробництва, відсутність довготермінового інвестування, дефіцит власних оборотних коштів та інші). Результатом одночасного впливу всіх чинників є настання банкрутства на підприємстві [2; 3].

Незважаючи на ознаки економічного зростання впродовж останніх років, елементи економічної кризи на мікроекономічному рівні залишаються виключно важливим чинником для вітчизняних підприємств, що проявляються, насамперед, у масовій збитковості та низькій рентабельності виробництва, цінових та структурних диспропорціях, недостатньому рівні конкурентоспроможності, незадовільній структурі балансу на рівні підприємств галузі, дефіциті обігових коштів, неплатоспроможності, незбалансованості відтворювальних процесів тощо. У 2015 р. кількість збиткових підприємств, що знаходяться на межі банкрутства, становила 282,17 тис. одиниць, що у 1,39 рази більше у порівнянні з 2000 роком. Таким чином, починаючи з 1991 і до поточного року кількість збанкрутілих підприємств становила середньому 37,4 % від загальної кількості підприємств за рік.

З метою запобігання настання банкрутства проводиться своєчасна діагностика стану підприємства, розробляються заходи щодо його оздоровлення шляхом впровадження антикризового управління. Заходи оздоровлення підприємства поділяються на оперативні (вдосконалення платіжного календаря, регулювання рівня незавершеного виробництва, переоформлення короткострокової заборгованості в довгострокову, проведення інших оперативних заходів), середньострокові (забезпечення достатності фінансових ресурсів для покриття знову виникаючих поточних зобов'язань, поступове погашення старих боргів), довгострокові (активний маркетинг з метою пошуку перспективної ринкової ніші, пошук стратегічних інвестицій, переозброєння під нову продукцію). Антикризова програма (план), як інструмент антикризового управління, є основою для підготовки інших планових документів, що мають вузьке функціональне призначення, зокрема бізнес-плану фінансового оздоровлення та плану санації.

Висновки. Отже, банкрутство підприємства – це один з ключових елементів ринкової економіки і інститут розвиненої системи громадянського та торговельного права, це механізм, який дає можливість уникнути катастрофи та вигідно розпорядитися основними засобами. Ситуація банкрутства підприємств є типовою для економіки не лише країн, що розвиваються, а й будь-якої з розвинутих країн.

Ключові слова. Банкрутство підприємства, види банкрутства, причини банкрутства, оздоровлення підприємства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 22.12. 2011р. // Ел. Ресурс. - [Режим доступу]: <http://zakon2.rada.gov.ua./laws/>
2. Афоничкин А.И. Основы финансового менеджмента: учеб. пособие В 2-х ч. Ч.1/ А.И Афоничкин, Л.И. Журова.- Тольятти: Изд-во Волжского ун-та имени В.Н. Татищева, 2006. – 239с.
3. Давыдова Г.В. Методика количественной оценки риска банкротства предприятий / Г.В. Давыдова, А. Ю. Беликов // Управление риском. – 2009. - №3. – С.13 – 20.
4. Третяк О. Про проблему банкрутства підприємств // Економіка України – №2 – 2010 р. – С. 46 – 47